

דאר אל-והי א-שריף: דוגמאות נוספות
לאינדוקטרינציה אסלאמיסטית, ג'האדיסטית
ואנטישמית בספרי הלימוד

מאת: דביר פרי

יולי 2026

כוונותיו האמיתיות של משטר א-שרע הן כיום בגדר חידה. קשה עד בלתי ניתן לחזות איך המשטר בראשותו יפעל בעתיד לאחר שיתחזק. כחלק מהניסיונות שלנו לפצח את "חידת הכוונות" של משטר א-שרע, אנו מנסים לאתר אינדקציות לכאן או לכאן שיתרמו להבנתנו באשר לעתיד.

לאחרונה, פרסמנו [מחקר](#) הבוחן את תוכנית הלימודים העדכנית (2024-2026) של רשת בתי הספר "דאר אל-וחי א-שריף" (دار الوحي الشريف), המזוהה עם **היאית תחריר א-שאם (HTS)** ופועלת כיום כחלק ממערכת החינוך הרשמית של המשטר הסורי החדש. נזכיר כי נשיא סוריה, אחמד א-שרע, ייסד ועמד בראש היאית תחריר א-שאם.

"דאר אל וחי א-שריף" היא עדיין רשת חינוך קטנה מאוד ביחס למערכת החינוך הציבורית הכללית בסוריה וכוללת כיום רק מספר אלפים בודדים של תלמידים ב-70 עד 80 מוסדות לימוד הפרוסים בכל רחבי סוריה. ברם, מדובר ב"רשת הבית" של משטר א-שרע - ה"בייבי" שלו. קצב הגידול שלה בפועל גבוה ופוטנציאל הגידול שלה בהמשך ימשיך ויגדל להערכתנו.

להבנתנו, "דאר אל וחי א-שריף" היא "הדבר הבא" במערכת החינוך הסורית והיא תהפוך עם הזמן (בגיבוי ובדחיפה משטרית) לכלי עיצוב משמעותי עבור דור העתיד של סוריה.

מאז עלייתו לשלטון, משטר א-שרע נמצא במגמת התחזקות. במקביל, אין תהליך משמעותי של התמתנות כלפי ישראל. בחינת הרכב אנשי מפתח בכלל ומפקדים בצבא בפרט, השיח הציבורי וכדומה מצביעה על פוטנציאל להמשכיות אידיאולוגית איסלאמית קיצונית בעייתית.

רשת "דאר אל וחי א-שריף" היא חלק מהמארג של פוטנציאל זה.

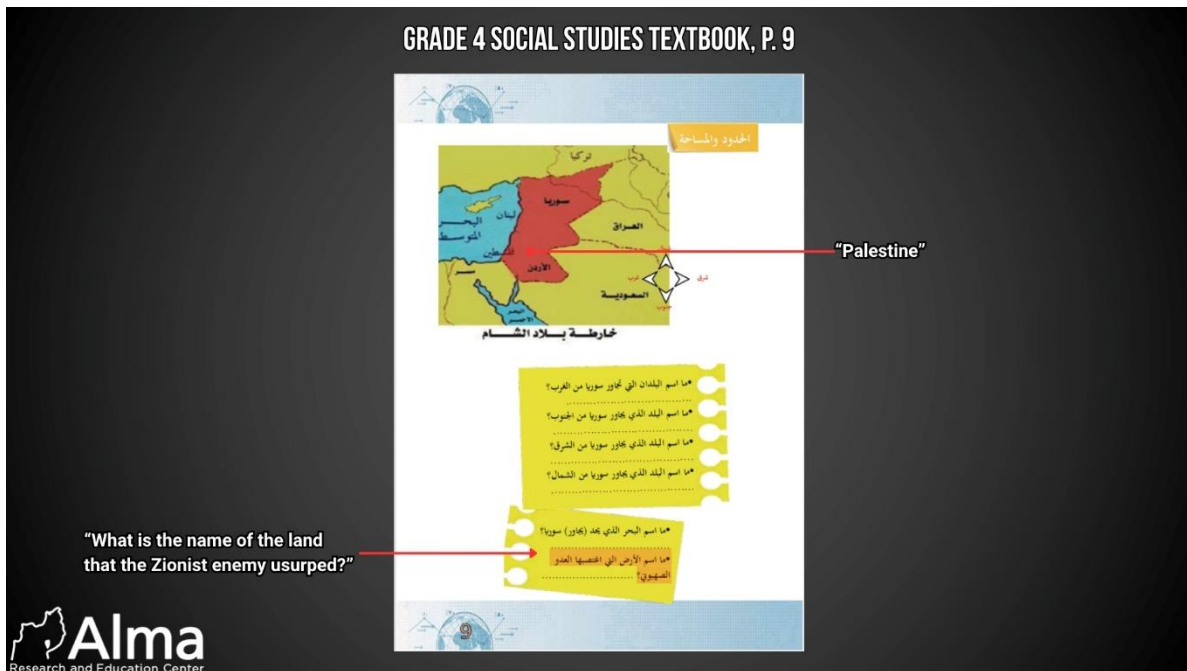
נזכיר, כי במסגרת המחקר שפרסמנו נחשפנו לכלל **65 ספרי הלימוד וחברות הלימוד הרשמיים** של רשת החינוך, הכוללת גני ילדים וכיתות א'-ו'. זהו, ככל הידוע לנו, מאגר חומרי הלימוד המלא והמעודכן ביותר של הרשת.

במסגרת המחקר נחשפנו לתכנים אידיאולוגיים ומסרים של אינדוקטרינציה אסלאמיסטית, ג'האדיסטית ואנטי-ישראלית, ששולבו "בין השורות" של ספרי הלימוד.

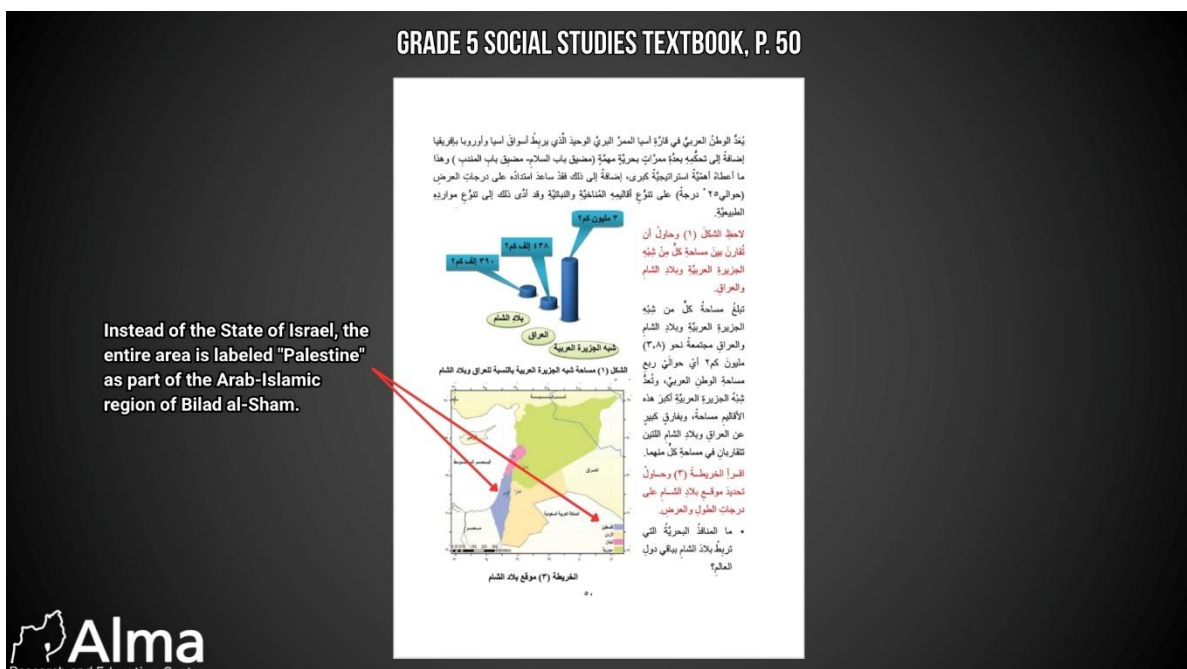
המחקר הציג מספר דוגמאות להמחשה, הצגת ישראל כ"אויב" ושלילת הלגיטימיות שלה כחלק ממרחב בלאד א-שאם ("סוריה הגדולה"), הצגת היהודים והנוצרים כאויבים דתיים נצחיים של האסלאם, והאדרת הג'האד המזוין.

להלן הרחבה על דוגמאות שבלטו, בעיקר בחומרי הלימוד של כיתות ג' עד ו':

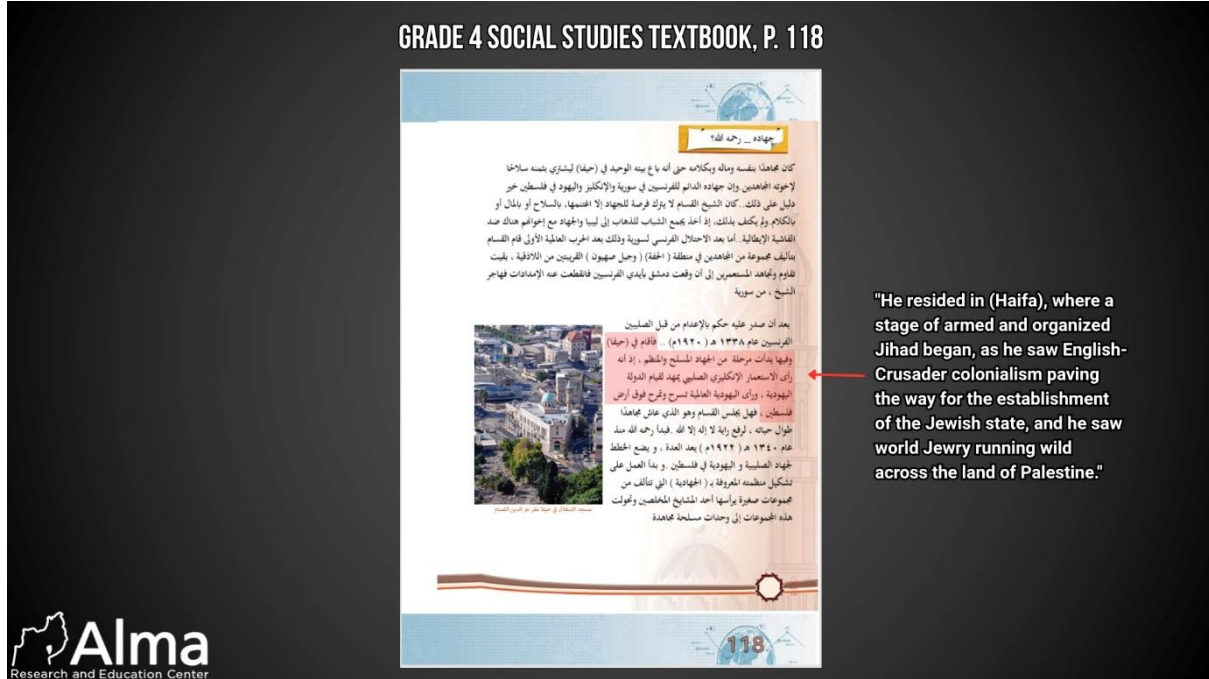
חוברת לימודי חברה לכיתה ד' (הכיתה הרביעית), עמ' 9: בדוגמה זו ניתן לראות את מפת בלאד א-שאם (بلاد الشام), המציגה את המרחב הערבי-אסלאמי של "סוריה הגדולה" הכולל לא רק את סוריה, אלא גם את לבנון, ישראל, וירדן. כמו כן, אפשר להבחין שכותבי הספר בחרו למחוק את השם ישראל, ולשים את השם "פלסטיין". ולמטה, נשאלת השאלה: "מה שם האדמה שהאויב הציוני גזל?"

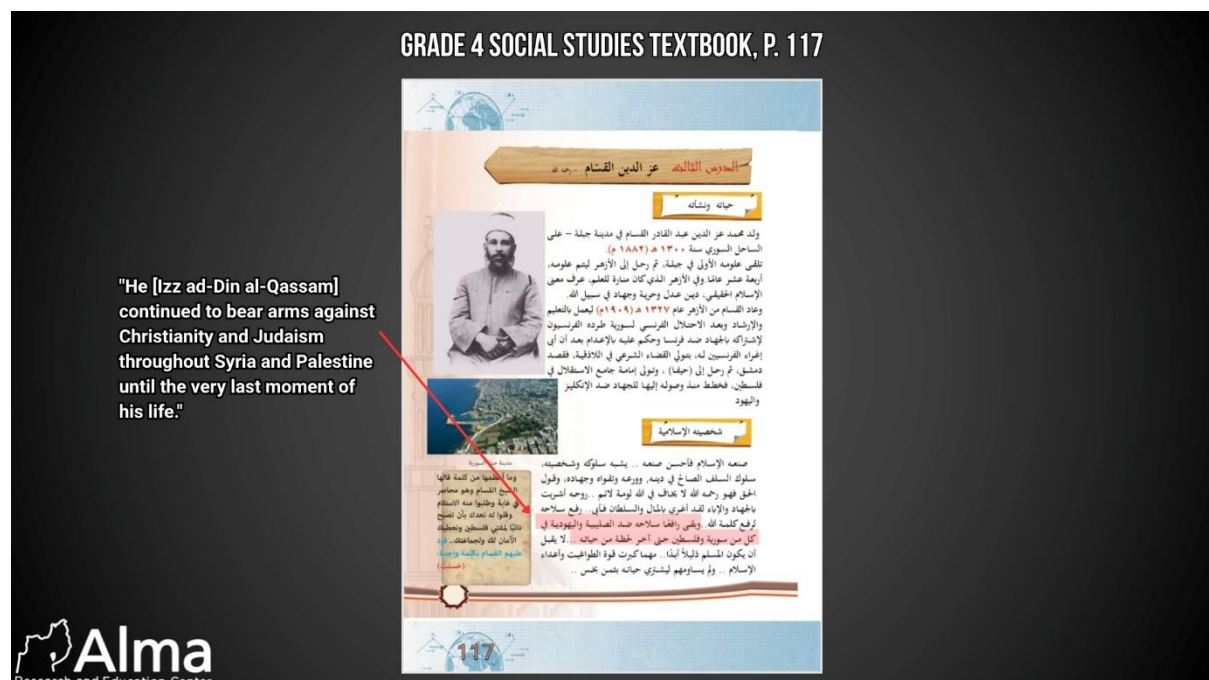
חוברת לימודי חברה לכיתה ה' (הכיתה החמישית), עמ' 50: כמו בדוגמה הקודמת, ניתן לראות שבמקום מדינת ישראל הוחלט לקרוא לאזור "פלסטיין" כחלק מהמרחב הערבי-אסלאמי של "בלאד א-שאם".

חוברת לימודי חברה לכיתה ד' (הכיתה הרביעית), עמ' 118: בחלק העוסק בחייו של עז א-דין אל-קסאם (عز الدين القسام - איש דת מוסלמי סוני שהיה ממנהיגי המרד הערבי המוקדם בארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי, אחת הדמויות המכוננות של הג'האד המזוין ב"פלסטין". שמו אומץ לימים על ידי הזרוע הצבאית של חמאס – גדודי עז א-דין אל-קסאם), מתואר מאבקו נגד הצלבנים (הנוצרים) והיהודים בארץ ישראל. תיאור בולט הוא שאל-קסאם חי בעיר חיפה ו"ראה את היהדות העולמית המשתוללת בכל רחבי אדמת פלסטין".

חוברת לימודי חברה לכיתה ד' (הכיתה הרביעית), עמ' 117: בהמשך, מתואר מאבקו של אל-קסאם להמשיך בג'האד נגד "הנצרות והיהדות במרחב סוריה ופלסטין עד סוף חייו", כמודל לחיקוי עבור התלמידים.

חוברת לימודי חברה לכיתה ד' (הכיתה הרביעית), עמ' 119: בעמוד נוסף מחלק זה, מצוטט פסוק 123 מסורת אל-תובה: "הילחם באלו מהכופרים הקרובים אליך ביותר והטמע בהם את קשיחותך\אכזריותך". ואז מובא ציטוט של אל-קסאם מתקופת המנדט הבריטי בארץ ישראל: "היהודים מילאו את ארצכם וגנבו את אדמתכם [...] בשם אללה אפנה מיד לג'האד, ולא אשוב לעולם למסגד הזה עד לגירוש היהודים והאנגלים".

GRADE 4 SOCIAL STUDIES TEXTBOOK, P. 119

استشهد به رحمه الله

كلمات جالدة سطرها الشيخ المفاهيم عز الدين القسام حين خطب في فلسطين في جامع الاستقلال حيث قال: فرض الله سبحانه وتعالى علينا الجهاد ليجتهدوا أرضاً وعرضاً قال تعالى: (فَلْيُحَارِبُوا الدِّينَ يَلْبِغُوا مِنَ الْكُفَّارِ وَلِجِهَادٍ فِيهِمْ) [سورة التوبة: 39]

لقد صد اليهود أرضكم وسرقوا بلادكم (أمر الله تعالى التوبة) سألوا قلوبكم لجهادكم. إن أعود إلى هذا الجمع لا يجد طريق اليهود والإنجليز

وأدفع الشيخ القسام لجهادكم هو وأخوانه حيث توجه مع عشرة من رجاله إلى غزة (بعد) إلا أن جواسيس الإنجليز علموا خروجه فطوقت القوات الإنكليزية (غزة بعد) بأكملها وتعددها ما يقارب من خمسة آلاف جندي وعدد من الطائرات والسيارات المفجرة وذات معركة حامية استمرت ثمان ساعات. نادى الإنجليز على الشيخ القسام أن يستسلم فإى وعده الساعة السابعة صباحاً جعل صوت القسام عالاً وهو رفع يده إلى السماء (اللهم احصد والشكر لك. اللهم احصد والشكر لك.)

وسط القسام شهيداً هو وثلاثة من إخوانه وكان ذلك في يوم الأربعاء ٢٣ شعبان ١٣٥٤ هـ (١٩٣٥ م) بعد يومين خرجت جنازته الشهادة في حيفا وقد أظن الإضراب العام في كل فلسطين لتبني الشهداء والمجاهدين الفلسطينيين

رحمكم الله يا شيخ عز الدين الله عز وجل

الحق الأمل. لتعلموا العظماء الفلسطينيين في سبيل الله

119

"Fight those of the disbelievers who are nearest to you, and let them find harshness in you. (Surat al-Tawbah: 123)"

"The Jews have filled your land and stolen your country [...] I will not return to this mosque until the Jews and the English are expelled."

ספר לימוד השפה הערבית לכיתה ה' (הכיתה החמישית) חלק 2, עמ' 59: בספר המוקדש ללימוד השפה הערבית משולב פרק העוסק בהאדרת ה"שהאדה" (الشهادة – מות קדושים). מובא חיבור שמדבר על העדפת המוות (למען אללה) על פני החיים, וכולל את השורות הבאות: "חייך לא יהיו ארוכים, והמוות הוא בלתי נמנע"; "המוות הוא מכובד יותר מהחיים"; פעמים רבות אהבתי הציעה טעימת מוות".

GRADE 5 ARABIC STUDIES TEXTBOOK, P. 59

أوصلي شوقاً معنوياً عن شقيقتي

كتب الشاعر الشاب حذيفة العرجي قصيدة في وفاة الساروت:

وما الدنيا على أحسن ثرى
ولكن فورة نديك خلقي
ومن يسي ليبي يسرني
يسود يا علي الغلام خلقي

يا فؤاد على الموت خلقي
وقل لم يزل فينا خلقي
لجناح السعير به خلقي

أحدثت أعمام زملائي عن شخصيتك عبد الباسط الساروت مستفيداً مما أورد الشاعر في النص.

قواعد اللغة: لفظة وفاء والجمع (معر)

الوفاء والوفاء ليقان، والإنجاز صفة جيدة، وهذه الصفات تميز الإنسان الرقي. والأثرة زكوة أسامية في غرس الأخلاق والقيم أذا المشرقة فهي الزكوة الثانية، لأن الطفل يأتي إليها وقد اكتسب هذه القيم، ثم تأتي المشرقة للزكوة، وهناك الزكوة الثانية أسامية في نشأة الطفل وتربيته، والأثرة، دور مهم في تكوين الطابع الإنساني كثيراً ما يفتنون أوقادهم معاً يتكسبون من بعضهم صفات شجاعة، وعلى المعلمين أن يتفهموا تصرفات تلاميذهم وتوكلهم والأعباء التي يتحملون شأنتهم، لأنها تأكل على قلوبهم واهتمامهم.

١. استخرج من النص الشاي الأسماء الدالة على النشأة، وأذكر مقولة كل منها.

٢. استخرج من النص الشاي الأسماء الدالة على الجنتي، وأذكر نوع جميع كل منها.

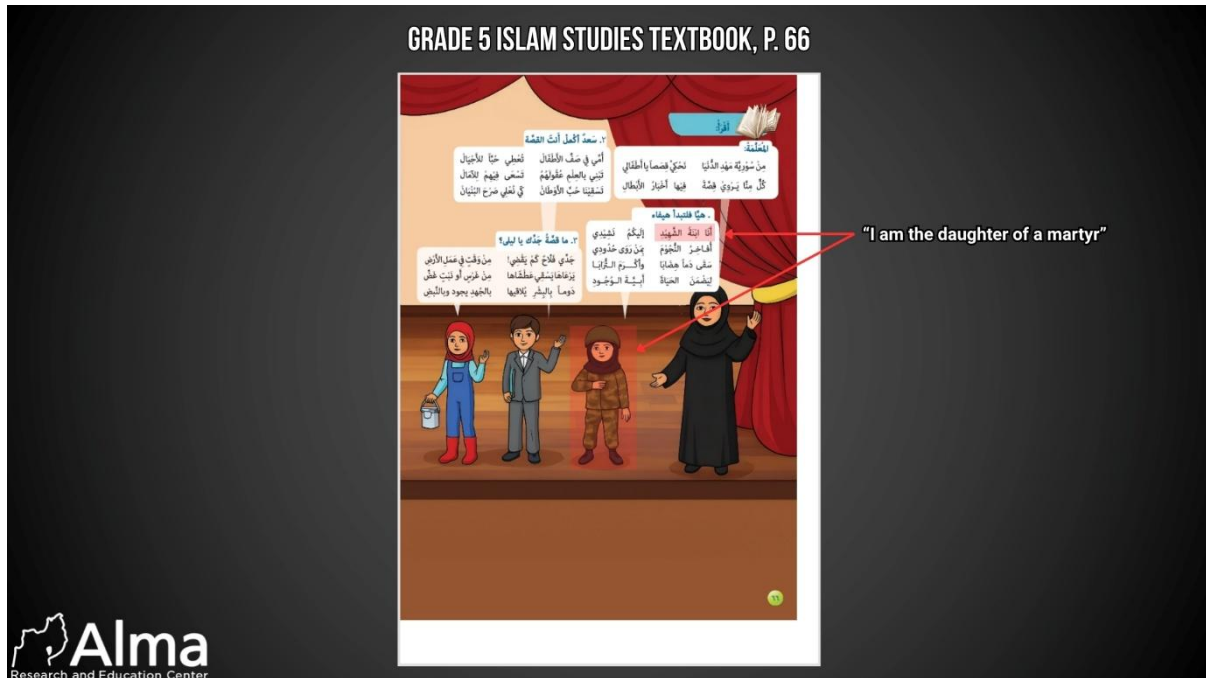
٣. أعرب من النص الشاي ما وضع تحت خط.

Your life will not be long, and death is inevitable

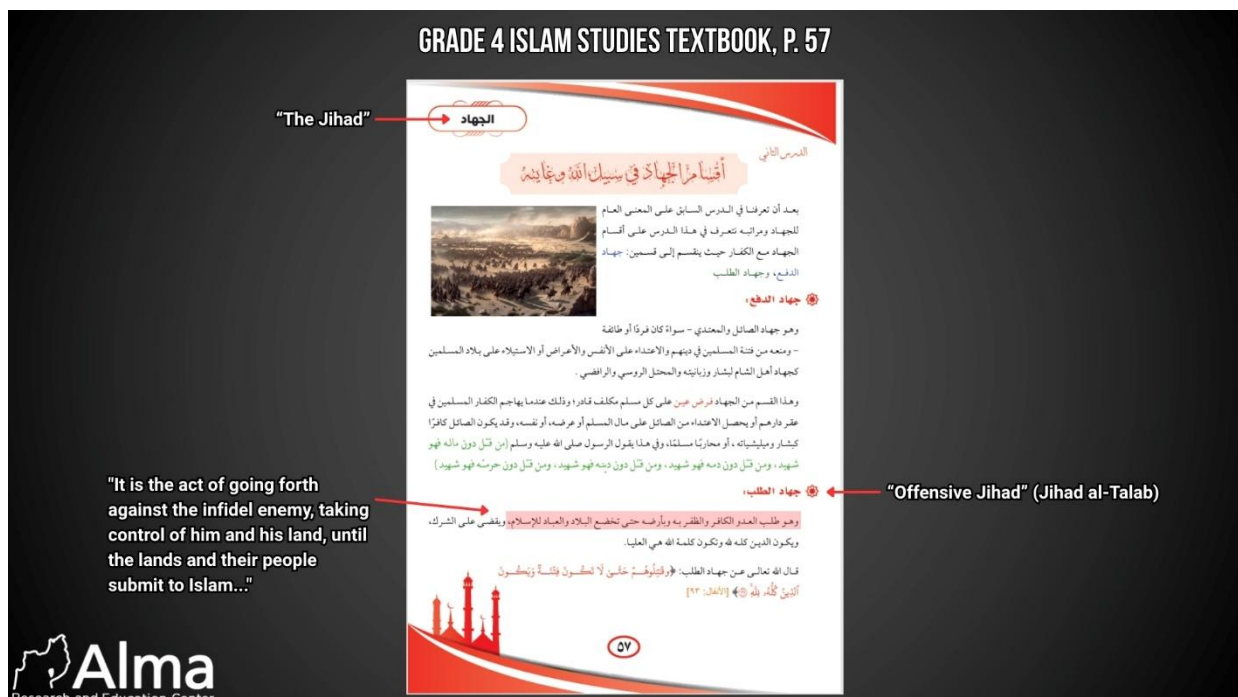
And that death is more honorable than life

How often my love has offered a taste of death!

ספר לימוד השפה הערבית לכיתה ה' (הכיתה החמישית) חלק 2, עמ' 66: בהקשר דומה, בחלק העוסק ב"בנאי החיים" (המתייחס למקצועות שונים שבונים את החברה האסלאמית), אחת הדמויות המרכזיות לבושה במדי לוחם ועוטה חג'אב שחור ומציגה עצמה כ"בת השהיד" (אنا ابنة الشهيد).

ספר לימודי האסלאם לכיתה ד' (הכיתה הרביעית), עמ' 57: בחלק המתייחס לנושא הג'האד, התלמידים לומדים על סוגיו השונים וביניהם: "ג'האד ההגנה" (جهاد الدفاع) ו"ג'האד הדרישה" (جهاد الطلب). ג'האד הדרישה הוא מונח המתייחס ל"פעולה יזומה נגד האויב הכופר, השליטה בו ובאדמתו, עד שהאדמות והאנשים נתונים לאסלאם".

ספר לימודי האסלאם לכיתה ו' (הכיתה השישית) חלק 2, עמ' 86: במסגרת פרק העוסק בתנועות ג'האד "מודרניות" (الحركات الجهادية في الزمن الحاضر), נרמז כי יש לצאת לג'האד ב"פלסטין" כדי להתמודד עם "היהודים העושקים" (اليهود الغاشمين). באותו עמוד התלמידים מקבלים הגדרה מפורטת לתנועות הג'האדיסטיות שהודיעו על ג'האד נגד הכופרים בעת הנוכחית.

GRADE 6 SOCIAL STUDIES TEXTBOOK, P. 86

الوحدة الثالثة عشر

١. الحركات الجهادية التي أعلنت جهادها على الزمن الحاضر،

٢. الشام لمواجهة الاحتلال الروسي والبراني وبيلشيانة

٣. أفغانستان لمواجهة التحالف الصليبي

٤. كشمير لمواجهة الهندوس الوثنيين

٥. الشيشان لمواجهة الملاحدة الشيوعيين

٥. فلسطين لمواجهة اليهود العاشقين

إنها حركات مشروعة لوضع حرية الفكر، وحرال الناس عن المسلمين في تلك الأماكن، كما أنه جهاد للدفاع عن الدين والعرض والمكان حتى لا ترتفع فيه راية الكفار

إضافة:

جهاد الطالب لا يكون إلا بعد قيام دولة وكيان قوي للمسلمين يظلون منه ويحيطون إليه، ويهاجم إليه وتصب طاقات المسلمين فيه وقلي في قيام هذا الكيان القوي الأمن فإنه ليس أمام المسلمين إلا إعداد الحدة لإنقاذ هذا الكيان، والقيام بجهاد الدفاع فيما لم تعرض المسلمون إلى عذر كافر يريد صرغهم من دينهم أو استيلاء دمايتهم وأموالهم وأعراضهم وديارهم

٨٦

"Jihadist movements that have declared jihad against the infidels in the present day:"

- "Al-Sham (Syria) against the Russian and Iranian occupation and its militias"
- "Afghanistan against the Crusader Coalition"
- "Palestine against the oppressive Jews"

Alma
Research and Education Center

ספר לימודי האסלאם לכיתה ד' (הכיתה הרביעית) חלק 1, עמ' 51: בחלק העוסק במשמעות השרעית של המונח "ג'האד" מוסבר כי המונח מתייחס למוסלמים הנלחמים באלו שלא מאמינים (באללה ובמחמד נביאו), לאחר סירובם להזמנה לאמץ את האסלאם או לשלם מס ג'זיה (جِزْيَة - מס שהכופרים הנשלטים צריכים לשלם לשליט המוסלמי).

GRADE 4 ISLAM STUDIES TEXTBOOK (PART 1), P. 51

"The Jihad"

الجهاد

المعنى الأول

الجهاد العام للجهاد معناني

المعنى الشرعي للجهاد

يبدو المعنى الشرعي عند أغلب الفقهاء: على قتال المسلمين للكفار بعد دعوتهم إلى الإسلام أو الجزية ثم إنهم

وتحت هذا المعنى العام للجهاد يدخل جهاد النفس في طاعة الله تعالى وترك معاصيه، وجهاد الشيطان وجهاد

المنافقين وجهاد الكفار، ومن ذلك جهاد البيان والبلاغ، ومداومة السداد والتسديد، بل إن جهاد

دورين الإمام ابن القيم رحمه الله تعالى حقيقة الجهاد بمعناه العام والأوسع يقول: «لما كان الجهاد فرداً بسام الإسلام وقبته، وسائر أفعاله أعظم المنازل في الجنة، كما فهم الرخصة في الدنيا، فهم الأعظمون في الدنيا والآخرة، كان رسول الله ﷺ في السيرة النبوية منه، واستولى على أرواحه كلها لجهاده في الله حتى جهاده بالقلب والبيان، والدعوة والبيان، والسيوف، والشكوك، وكانت ساعات موقوفة على الجهاد، بقلبه، ولسانه، وبهذه كان أرفع العالمين مكانة وكرامة وأعلىهم عند الله قدراً»

الكفار بالسان إن هو إلا جزء من القيام بفرصة الأثر بالمعروف الأكثر - وهو نشر التوحيد - والنهي عن المنكر الأكبر - وهو الشرك بالله عز وجل والكفر به - وذلك بعد دعوة الكفار إلى التوحيد ورفضهم له أو لدفع الجزية

وأمر الله تعالى نبيه صلى الله عليه وسلم بالجهاد من حين بعثه، وقال: **فَارْزُقْ سُلَاطَةً يُغْنِيكَ عَنْ كُلِّ قَرْيَةٍ تُدِيرُهَا فَلَا تُلْحِقَ الْكُفْرَ مِنْ وَجْهَتِهِمْ بِهِ، جَهَادًا كِبِيرًا** [الفردان: ٥١-٥٢]

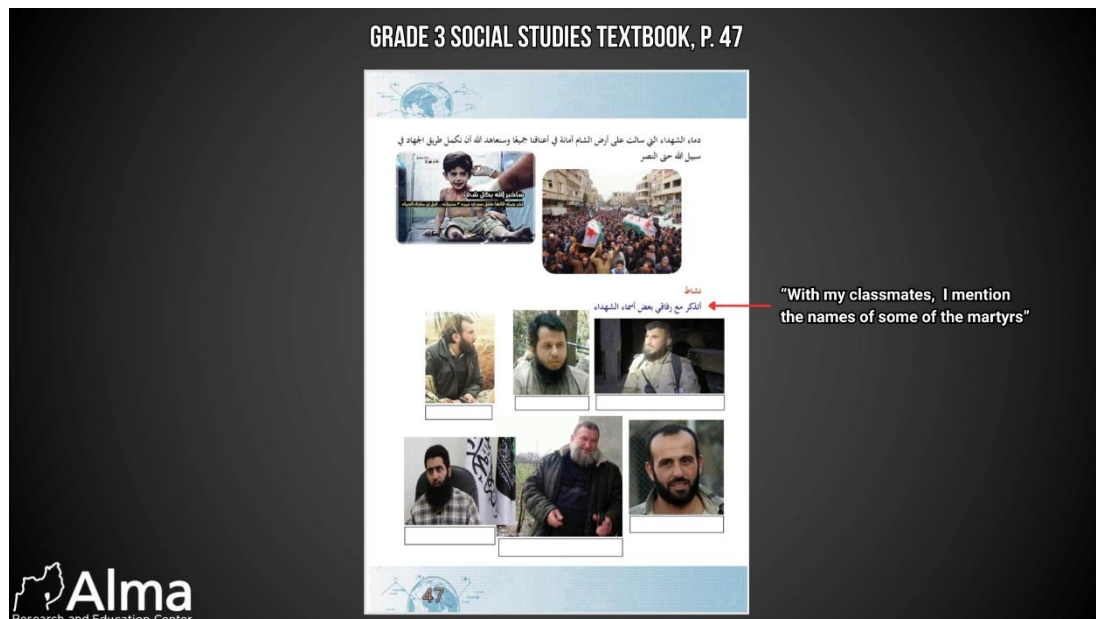
"The Sharia Meaning of Jihad"

"It refers to Muslims fighting the unbelievers after first inviting them to embrace Islam or to pay the jizya, and after they refuse."

51

Alma
Research and Education Group

חֹבֶרֶת לִימוּדֵי חִבְרָה לְכִיתָה ג' (הַכִּיתָה הַשְּׁלִישִׁית), עֵמ' 47: בַּמִּסְגֶּרֶת פֶּרֶק שְׁכוּתֶרְתּוֹ "שְׁהִידִים מֵאַרְצֵי" (שְׁהִידָא מִן בְּלָדִי), הַתְּלִמִּידִים מֵתְבַקְּשִׁים לְצִיין שְׁמוֹת שֶׁל שְׁהִידִים שֶׁנִּלְחָמוּ וּמֵתוּ (מוֹת שְׁהִידִים) בַּמֵּאֵבֶק לְשַׁחְרוֹר סוּרִיָּה.

חֹבֶרֶת לִימוּדֵי חִבְרָה לְכִיתָה ד' (הַכִּיתָה הַרְבִּיעִית), עֵמ' 113: כָּאן, מוֹצֶגֶת אִיגֶרֶת שֶׁל חַא'לֵד אַבְן-וַאֲלִיד (خالد بن الوليد) - אֶחָד הַמַּצְבִּיאים הַבּוֹלְטִים בְּיוֹתֵר בְּרֹאשִׁית הָאִסְלָאם בַּמִּלְחָמוֹת הַכִּיבוּשׁ נֶגַד הָאִימְפֵּרִיּוֹת הַבִּיזָנְטִית וְהַסַּאסָאנִית בַּמֶּאֱהָדָה-7. בַּמִּסּוּרֶת הָאִסְלָאמִית הוּא מְכֻוֹנָה "סִיף אֵלֶּלָה אַל-מַסְלוּל" (سيف الله المسلول – חֶרְבוֹ הַשְּׁלוּפָה שֶׁל אֵלֶּלָה). אֶת הָאִיגֶרֶת שֶׁלַח אַבְן אַל-וַאֲלִיד אֶל שְׁלִיט הָאִימְפֵּרִיָּה הַסַּאסָאנִית (הַפֶּרְסִית), וּבֵין שׁוֹרוּתֶיהָ מוֹצֵג אֶחָד הַצִּיטוֹטִים הַמְּפֹרָסִים בַּמִּסּוּרֶת הָאִסְלָאמִית וּבַסְּפָרוֹת הַג'ה'אדיסטִית הַמֵּאֲדִיר אֶת נְכוֹנֹתָם שֶׁל לְחוּמִים מוֹסְלָמִים לְמוֹת לְמַעַן אֱמוּנָתָם וְהַצִּיג זֹאת כִּיתְרוֹן צְבָאֵי וּמוֹרָלִי עַל פְּנֵי אוֹיְבֵיהֶם: "אֶשְׁלַח נֶגְדְךָ עִם שְׂאוּהֵב אֶת הַמוֹת, כְּפִי שְׂאֵתָה אוֹהֵב אֶת הַחַיִּים".

